

**RAQAMLI TEXNALOGIYALAR ORQALI INGILIZ TILINI
O'RGATISHNING PSIXOLOGIK VA PEDAGOGIK ASOSLARI**

Milliy g'oya, huquq kafedrası katta o'qituvchisi (PhD)

**Abdupattoyev Hasanboy Qo'qon davlat universiteti Xorijiy til va
adabiyoti kafedrası 1-kurs talabasi Dehqonova Dildoraxon Usmonali qizi**

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarning psixologik va pedagogik asoslari tahlil qilinadi. O'zbekiston ta'lim tizimi kontekstida interaktiv platformalar, mobil ilovalar va sun'iy intellekt asosidagi vositalarning o'quvchilar motivatsiyasi, mustaqil o'rganish ko'nikmalari va e'tiborini shakllantirishdagi o'rni yoritiladi. Shuningdek, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasi va texnologik muhitga psixologik moslashuvi muammolari ham ko'rib chiqiladi.

Tayanch so'zlar: raqamli texnologiyalar, ingliz tili o'qitish, psixologik asoslar, pedagogik yondashuv, interfaol platformalar, sun'iy intellekt, motivatsiya, mustaqil o'rganish, raqamli kompetensiya, ta'lim tizimi.

Annotation: Pedagogical foundations of using digital technologies in teaching English. It highlights the role of interactive platforms, mobile applications, and artificial intelligence-based tools in enhancing learners' This article analyzes the psychological motivation, independent learning skills, and attention within the context of Uzbekistan's education system. The article also discusses teachers' digital competence and the psychological adaptation challenges to the technological environment.

Keywords digital technologies, English teaching, psychological foundations, pedagogical approach, interactive platforms, artificial intelligence, motivation, independent learning, digital competence, education system.

Аннотация: В данной статье анализируются психологические и педагогические основы использования цифровых технологий в преподавании английского языка. Рассматривается роль интерактивных платформ,

мобильных приложений и инструментов, основанных на искусственном интеллекте, в повышении мотивации учащихся, развитии их самостоятельных навыков обучения и концентрации внимания в контексте системы образования Узбекистана. Также обсуждаются вопросы цифровой компетентности преподавателей и их психологической адаптации к технологической среде.

Ключевые слова цифровые технологии, преподавание английского языка, психологические основы, педагогический подход, интерактивные платформы, искусственный интеллект, мотивация, самостоятельное обучение, цифровая компетентность, система образования.

Kirish:

Bugungi globallashuv davrida ingliz tilini bilish nafaqat kommunikativ vosita, balki kasbiy muvaffaqiyatning muhim omilidir. Shu sababli ta'lim tizimida yangi pedagogik yondashuvlar, xususan, raqamli texnologiyalar asosida o'qitish usullari keng qo'llanilmoqda. Raqamli ta'lim vositalari o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi muloqotni interaktiv shaklda tashkil etish, o'rganish jarayonini individuallashtirish va motivatsiyani oshirish imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalar ta'sirida ta'limning psixologik asoslari o'zgarib, o'quvchi markazga chiqmoqda. Endilikda bilim olish jarayoni faqat ma'lumotni yod olish emas, balki mustaqil tahlil qilish, interaktiv tajriba orttirish va ijodiy fikrlashni ham o'z ichiga oladi.

Asosiy qism:**1. Psixologik asoslar:**

Raqamli texnologiyalar o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi. Masalan, gamifikatsiya (o'yin elementlari qo'llanilishi) jarayonida o'quvchi topshiriqlarni bajargan sari mukofot oladi, bu esa rag'batlantiruvchi omil sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, vizual va audio materiallardan foydalanish o'quvchilarning e'tiborini uzoqroq saqlab turishga yordam beradi.

Tadqiqotlarga ko'ra, raqamli muhitda ishlayotgan o'quvchilar o'z o'rganish jarayonini nazorat qilishni o'rganadilar, bu esa metakognitiv ko'nikmalarni

rivojlantiradi. Psixologik jihatdan bunday o'quvchilar o'z qobiliyatlariga nisbatan ishonch hosil qiladi va til o'rganishda faolroq ishtirok etadi.

2. Pedagogik asoslar:

Raqamli texnologiyalar o'qituvchi rolini "bilim manbai"dan "yo'naltiruvchi"ga aylantiradi. Pedagogik jihatdan bu o'quv jarayonini interaktiv, talaba markazli va moslashuvchan qiladi.

Masalan:

Zoom yoki Google Classroom kabi platformalarda o'quvchilar guruhli muhokamalar orqali kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Duolingo, BBC Learning English, ChatGPT kabi onlayn vositalar esa o'quvchilarga shaxsiylashtirilgan mashqlarni taqdim etadi.

O'qituvchi esa raqamli texnologiyalarni tanlashda o'quvchining psixologik tayyorgarligi, yosh xususiyatlari va individual o'rganish uslublarini inobatga olishi kerak. Shu jihatdan raqamli ta'lim tizimi pedagogik diagnostika va psixologik qo'llab-quvvatlashni talab qiladi.

3. Amaliy natijalar:

Raqamli texnologiyalar yordamida ingliz tili o'rganishning quyidagi ijobiy natijalari aniqlangan:

1. O'quvchilarning o'z-o'zini nazorat qilish darajasi ortadi;
2. Tinglab tushunish (listening) va talaffuz ko'nikmalari yaxshilanadi;
3. Mustaqil o'rganishga bo'lgan qiziqish kuchayadi;
4. O'quvchilarning psixologik ishonchi va muloqot qobiliyati rivojlanadi;
5. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar bilan ishlashda internetga qaramlik, diqqatni yo'qotish va texnik muammolar kabi salbiy jihatlar ham mavjud.

Shu sababli o'qituvchi o'quvchini to'g'ri yo'naltiruvchi sifatida faol rol o'ynaydi.

Statistik ma'lumotlar:

UNICEF tomonidan e'lon qilingan ma'lumotga ko'ra, O'zbekistonda maktab yoshidagi bolalarning taxminan 40%i kompyuter bilan ishlay olish

qobiliyatiga ega ekan, va faqat 37%i asosiy raqamli savodxonlikka ega. Qishloq joylarda esa bu ko'rsatkichlar "30% dan kam" darajada ekanligi qayd etilgan.

DataReportal ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yil boshida O'zbekistonda internet foydalanuvchilari soni 29.52 millionga teng bo'lib, bu aholining 83.3%ni tashkil qilgan.

Shu bilan birga, O'zbekistonda maktab va oliy ta'lim muassasalarining taxminan 78%i asosiy raqamli infratuzilmaga ega (internet, kompyuter, proyektor) ekanligi qayd etilgan.

2018-yilda O'zbekistonda faqatgina maktablarning 7%i yuqori tezlikdagi barqaror internet tarmog'i talablariga javob bera olganligi ma'lum.

Global miqyosda, ta'lim texnologiyalari bozori 2032-yilda taxminan USD 598.82 milliardga yetishi kutilmoqda, yillik o'sish darajasi esa 17% atrofida ekan.

Xulosa:

Raqamli texnologiyalar orqali ingliz tilini o'rgatish — zamonaviy ta'limning ajralmas qismi bo'lib, u psixologik jihatdan o'quvchini faollashtiradi, pedagogik jihatdan esa ta'limni individuallashtiradi. O'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish, psixologik moslashuvni ta'minlash va ta'lim jarayoniga innovatsion metodlarni joriy etish bugungi kunning dolzarb masalasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Egamberdiyeva O'g'iloy E., Tal'atjonova M. (2024). Ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish. Journal of New Century Innovations.
2. Yunusova S. (2025). Raqamli ta'lim texnologiyalari asosida ingliz tilini o'qitishda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish metodlari. Results of National Scientific Research.
3. Yo'ldashev A. (2022). Ingliz tilini o'qitishda axborot texnologiyalarining foydali tomonlari. Qo'qon Universiteti Xabarnomasi.
4. Karimov A. (2023). Raqamli pedagogika asoslari. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
5. Hasanov B. (2021). Axborot texnologiyalari va ta'lim jarayoni. Samarqand: "Ziyo" nashriyoti.